GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea: Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a“ ese: Joi'a si Duminec'a.
Pretiulu abonamentului: pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu sêu 28. franci.

Anulu XLI.

Se prenumera: la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile: un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 79. Joi, 17|5 Octobre 1878.

Situatiunea parlamentara.

Brasiovu, 16 Octobre, 1878.

Dilele aceste se voru intruni corpurile legiuitórie din Budapest'a si Vien'a in sessiune ordinaria. Un'a din cele mai uriasie probleme le astépta pe amendoue: inlaturarea crisei din intru si din afara. Niciodata, potemu dice, nu a fostu situatiunea monarchiei atatu de incurcata cá astadi, niciodata nu a fostu mai mare lipsa de bune si intielepte consilie in conducerea afaceriloru statului. Lucru firescu ar' fi prin urmare, déca poporatiunea acestui vastu imperiu ar' sperá, ca in giurstarile actuale estraordinarie, parlamentele, cari 'si reincepu activitatea, voru aflá remediulu pentru aplanarea tuturoru dificultatiloru.

Acést'a creditia intr'unu bunu resultatu alu activitatii parlamentarie de dincóce si de dincolo de Lait'a, speranti'a ca representantiloru Ungariei si Austriei le va succede a aflá unu mediulocu de vindecarea releloru, cari bantuie vieati'a comuna de statu, este inse atatu de mica, incatu popórele se temu mai multu de efecte contrarie dorintieloru generale. Increderea odata disparuta anevoie se mai intórce. De slavi si romani, cari niciodata n'au potutu privi cu incredere la activitatea representantieloru dualistice, nici nu mai vorbimu. Acesti'a n'au speratu nimicu dela camerele din Vien'a si Budapest'a, de aceea au fostu crutiati de ori-ce desamagire in privinti'a acést'a. Insielate in sperantiele loru au fostu numai popórele privilegiate, ungurii si nemtii, ca-ci ei au asteptatu minuni dela intieleptiunea representantiloru tierei si in fine au trebuitu se se convinga, ca acesti'a tóte le possedu, numai nu facultatea de a face minuni.

Este fórte tristu, ca activitatea parlamentara dualistica in timpu de diece ani a avutu atatu de puçine resultate favorabile. Prin acést'a perde numai parlamentarismulu din védia s'a, ceea ce periclita libertatea constitutiunala in generalu si mana ap'a numai pe mór'a reactiunei.

Amu disu, ca problem'a ce astépta de astadata pe cele doue parlamente este uriasia. Inainte de tóte actiunea bosniaca recere noue jertfe in bani. Pentru momentu se póte dice, ca tóte se invertescu in giurulu cestiunei ardietórie financiarie. Cate milióne mai trebuiescu pentru Bosni'a, cumu se se procure, pe ce cale, sub ce modalitate — aceste sunt intrebarile cele mai urgente, cari receru o solutiune neamanata. Ministrulu Széll a declaratu, ca nu mai póte dá bani, ca-ci nu mai are de unde si nu póte se ia responsabilitatea asuprasi pentru noue imprumuturi, — din caus'a acést'a a trebuitu se repasiésca, ca-ci nu se poteau rechiamá trupele din Bosni'a, monarchi'a nu potea se se intórca dela mediuloculu drumului.

Din modulu cumu fù demissionatu ministrulu de financie Széll se vede, ca atitudinea lui a facutu cea mai rea impressiune la curtea de Vien'a. S'a observatu, ca autografulu catra Széll contiene numai demissionarea s'a simpla, fara celu mai micu adausu. Alti ministrii au fostu destinsi la asemenea ocasiune cu cate o decoratiune inalta, recunoscênduli-se cu cuvintele cele mai gratióse meritele. Ministrulu Széll nu fù distinsu cu nimicu si o fóia guvernamentala din Budapest'a a si datu espressiune profundei parere de reu, ce-o simtu adoratorii lui pentru acést'a.

Intru aceea inse neobositulu ministru-presiedinte Tisza a luatu asupra'si conducerea provisoria a ministeriului de financie, si pare a fi decisu se misce ceriulu si pamentulu spre a satisface trebuintieloru estraordinarie ale ministrului imperialu de resbelu. Acest'a se fi declaratu categoricu, ca nu mai este in stare a conduce afacerile ministeriului, déca nu se voru procurá cat mai curêndu sumele necessarie pentru cheltuielile ocupatiunei pe lunile Novembre si Decembre. Marele consiliu de ministrii tienutu in Vien'a, s'a ocupatu cu deosebire de cestiunea financiara si a decisu a se luá mesurile de lipsa. D-lu Tisza a si intratu in vorba cu mai multi bancheri de frunte spre contractarea unui nou imprumutu.

Camerele voru fi peste puçinu in positiune de a votá indemnitate pentru cheltuielile ce le facu ministrii acuma si de a incuviintiá contractarea altoru noue sume. Se pare ca in acést'a culminéza pentru momentu missiunea corpuriloru representative ale monarchiei. Dati numai bani, ca-ci celelalte se voru face apoi de sine — este refrenulu canteculu ministriloru de financie.

Adeveratu ca totodata guvernulu promite, ca va face economi'a cea mai mare possibila. Se anuncia ca marele consiliu de ministri a decisu in principiu a face o demobilisare partiala in Bosni'a, a rechiamá adeca vreo 40,000 de soldati din provinciele ocupate. Acést'a inca este numai o mesura jumetate spre a mulcomi spiritele prea agitate din Ungari'a. E greu a astepá de aci o usiurare, astadi se rechiama cateva mii, mane póte se fia de lipsa a se tramite incaodata atatea trupe. Pasialiculu Novibazar inca nici nu este ocupatu, neintielegerile cu Pórt'a sunt la culme si mane poimane póte se avemu de lucru si cu Russi'a. Rele prospecte pentru cei ce voru se faca economia. Parlamentele din Vien'a si Budapest'a in adeveru se afla intr'o situatiune puçinu de invidiatu.

Bucuresci, 1/13 Octobre 1878.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Presupunerea mea din ultim'a corespondintia, ca desbaterile in Camera voru fi mai sgomotóse, de catu la Senatu, s'a realisatu. Desbaterile in Camera s'au inceputu la 29 Sept. si au tienutu pana la 30 Sept. v. 8 óre séra. In desbatere erau doue motiuni, a majoritatii si a minoritatii comissiunei. A majoritatii consuna cu motiunea votata de Senatu, ér' a minoritatii declara, ca „Camer'a n'are a consimti la retrocedarea Basarabiei, dér' invita pe guvernu cá se se retraga autoritatile civile si militarie din acea parte de pamentu a Romaniei, spre a se inlatură ori-ce posibilitate de conflictu. Consecinta voturiloru sale anteriόre ea nu póte primí Dobrogea“ etc.

Discursuri mai insemnate s'au rostitu din partea d-lui I. Bratianu, M. Cogalnicénu pentru motiunea majoritatii. D. Nicolae Ionescu intr'o cuventare, care a tienutu aprópe 6 óre, a sustienutu propunerea minoritatii, ér' d. T. L. Maiorescu intr'o cuventare asemenea insemnata a declinatu competenti'a actualeloru Camere de a se rostí asupr'a cestiuniloru in desbatere. In fine eri la 8 óre séra Camer'a procedendu la votu a primitu propunerea majoritatii cu amendamentulu d-lui Holbanu cu 83 voturi contra 27.

Inainte de votare s'a intemplatu unu incidentu, care probéza catu erá de aprinsa minoritatea. D. G. Vernescu fiindu capulu opositiunei in minoritate, si-a perdutu cumpetulu si fora de a judecá lucrulu cu calmitatea, care se cuvinea, s'a lasatu se fia impinsu de agitatiunea momentului si si-a datu demissiunea din postulu de presiedinte alu Camerei.

Unu publicu fórte numerosu din ambele secse a asistatu dela inceputu si pana la terminarea desbateriloru. In tribunele diplomatice se aflau si doui tramisi ai poporatiunei musulmane din Dobrogea. Acestia urmarindu cu multa atentiune argumentatiunile p r o si c o n t r a primirei Dobrogei, i-amu auditu dicêndu: „Romanii n'au se se téma de locu de bulgari, ca-ci déca ar' veni tréb'a la incaierare, noi vomu fi cei d'antai, cari vomu merge in unire cu bravii si vitejii ostasi romani in contra bulgariloru.“

Veti fi aflatu din diuarie, ca delegatii, despre care vorbescu, facu parte dintr'o deputatiune compusa din noue membrii tramisi de locuitorii din Dobrogea, cá se céra guvernului romanu cá se alipésca catu mai curendu acea provincia la Romani'a.

Deputatiunea dobrogeniloru petrece mai bine de o septemana in Bucuresci si n'a voitu a se intórce inainte de a vedé otaririle corpuriloru legiuitóre in acésta privintia. Acuma inse dobêndindu unu resultatu positivu si imbucuratoriu delegatii in cestiune se voru intórce la caminele loru spre a 'lu comunicá compatriotiloru loru. — Camerele se voru inchide astadi sêu mane.

Defilarea armatei s'a amanatu pe Duminec'a viitóre. — Primari'a capitalei face mari pregatiri. La capetulu „Podului Mogosioii“ adeca la siosea pe unde va intrá armat'a in capitala, redica arcuri de triumfu si acésta strada incependu dela acea di inainte nu se va mai numi „Podulu Mogosioei“ ci **„Strad'a Victoriei.“**

Armat'a va defilá la „Teatru nationalu“ unde va astepta-o vitézulu ei capitanu, M. S. Carolu I cu suit'a s'a. De aici va trece pe stradele principale la „Campulu libertatii“ dela Filaretu, unde i se va dá unu banchetu din partea primariei capitalei. Numerulu ostasiloru cari defiléza se dice ca se va urcá peste 10,000.

Dupa defilare, a dou'a sêu a treia di, brav'a nóstra ostire se va pune in miscare spre a luá in possessiune nou'a provincia, Dobrogea.

Clusiu, 30 Sept. st. n. 1878.

Éra despre Dobrogea

si despre tient'a unui romanu prea rapitu de zelulu seu nationalu spre **desnationalisarea popóreloru neromane de acolo.**

Prea onorata Redactiune!

In Nrulu 73—1878 din 26/14 Sept. a. c. a pretiuitei foie „Gazet'a Transilvaniei“ sub titlulu „D o b r o g e a“ se dice din partea pr. o. redactiunei ca: „Dintre cele ce s'au propusu pana acuma in privinti'a primirii, organisatiunii si administratiunii Dobrogei, modalitatea ce o desfasiura diuariulu „Foisiorulu“ din Dorohoiu dela 2 Sept., m e r i t a t ó t a a t e n t i u n e a, f i i n d u u n'a d i n c e l e m a i c o r e s p u n d i a t ó r i e i m p r e g i u r a r i l o r u.“

Vediendu eu acestu preambulu a pr. o. redactiuni, dupa care apoi a comunicatu in estrasu punctele principale ale articulului din cestiune, e lucru firescu, ca cu mare atentiune am cetitu estrasulu articulului „Foisiorului“. — Trebuie inse se marturisescu, ca — desi intr'adeveru cuprinde articululu mentionatu o multime de consilie fórte priinciόse si frumóse, dér' de alta parte contiene si atari lucruri, cari pe mine nu numai ca nu m'au satisfacutu, si nu numai ca le tienu de „cele mai corespondietórie impregiurariloru“, ci din contra m'au implutu cu atat'a mahnire si ingrigire, incatu nu potui rabdá se nu contradicu acelora chiaru pe calea publicitatii.

Prin modalitatile, ce le sfatuiesce adeca in acelu articulu, domnulu autoru doresce a ajunge doue scopuri de capetenia. Dice fórte frumosu si bine, ca: „Romani'a trebuiesce se scia a face se fia i u b i t a de Dobrogea“. Dér' apoi indata adauge, ca ea trebuiesce se faca, cá Dobrogenii „s e s e c o n t o p é s c a i n n a t i o n a l i t a t e a r o m a n a. Si inca dintre aceste doue scopuri primare se pare, ca autorulu tiene de mai ponderosu pe acestu din urma; ce se vede dintr'acolo, ca in mai multe locuri cu diverse espressiuni recomenda in zelulu seu inflacaratu nationalu „r o m a n i s a r e a i n t r e g e i p o p o r a t i u n i a D o b r o g e i.“

De cateori vedu, fia ori si unde scopuri si uneltiri spre desnationalisarea vr'unui poporu, mi se inferbintéza sangele de amaraciunea ce-o simtu. Asia de vitióse mi se paru asemeni apucaturi si manopere catu mi se revoltéza anim'a totdeauna. —

D. autoru vrea se lege cu legatur'a iubirei Dobrogea de Romani'a. Unu scopu fórte sublimu acest'a. Intr'adeveru Romani'a numai asia 'si póte asecurá siesi tierisiór'a aceea, déca se va face iubita de densa asia, ca sub blanda, dreapt'a si infloritórea ei stapanire se-si castige simpathi'a

tuturoru aceloru popóre in acea mesura, cá niciodata se nu aiba voia de a se deslipi de Romani'a. Dau totu dreptulu si dlui autoru si acolo unde dice, ca romanii nu ar' voi se intre in Dobrogea, cá unu rege „Bobèche“ cu sabi'a sbarnaindu s. a. ci „cá o potere, care avendu consciintia de missiunea ei de a luminá si de a civilisá, care cunoscendu binefacerile libertatii, respectandu principiele de umanitate voiesce se le introduca in tóte anghiurile, cari 'i apartienu si care pentru acest'a procede prin convingere ear' nu prin impunere . . . O buna organisare, libertate, justitia, cultura, legalitate, respectu alu omenirei; éta ce intaresce unu poporu, si 'i da simtiementulu unirei . . .“ Bine vorbesce d. autoru si despre scóla, biserica si alte institutiuni infloritóre si mai cuprinde articlulu domniei sale inca si alte mediuloce salutare. Si in acelu punctu sum de acordu cu d. autoru, cá *Romani'a se primésca Dobrogea*; (Eu din parte-mi intinderea stapanirei Romaniei preste Dobrogea *si* din acelu respectu o tienu de cu scopu, ca prin aceea Romani'a se apropia si catra *romanii de sudu* si venindu mai adeseori si mai usioru in contactu cu acei confrati departati, mai lesne le voru poté intinde man'a de ajutoriu, spre ai salvá si scapá de contopire in natiunea greca.)

Instructivu si plinu de intielepciune ar' fi deci acelu articlu, *déca nu* ar' fi nici o vorba intr'ensulu despre vreo tendintia de desnationalisarea neromaniloru din Dobrogea. Dér' a perdutu multu, fórte multu acelu articlu din valórea s'a prin tient'a acea uriciósa a autorului, ca voiesce se faca si din frundia si din peatra — romani.

Este unu fenomenu, desí — dorere — nu raru, dér' anevoie de esplicatu, cumu multi ómeni, chiaru dintre aceia, a caroru anima bate mai tare la cuventele cele sante „patria“ si „natiune“ — devinu in ardórea loru inflacarata atatu de intunecati de vedere séu atatu de nedrepti, catu nu vedu séu nu voru se scie de aceea, ca precumu ei iubescu cu tóta caldur'a nationalitatea loru propria, tocmai asia de fierbinte potu iubí si alte natiuni nationalitatea loru, nu vedu, ca precumu noue ne pare reu si ne irritéza pana in fundulu animei chiaru si celu mai micu atacu si viclenire in contra esistentiei nóstre nationale, asia trebuie ca asemeni manopere, asemeni cause se aduca cu sine *asemeni* consecintie si la cei de alta nationalitate.

Este de miratu, candu inca chiaru si din sinulu unui poporu cumu suntemu noi romanii, cari de atatea ori ne amu vaitatu in contra germanisarei si maghiarisarei, cari de atateori suspinamu amaru, candu cetimu despre staruintiele muscaliloru tientite spre russificarea dulciloru nostri frati din Basarabi'a, si cari deplangemu sórtea fratiloru nostri din Macedoni'a, Thessali'a, Albani'a si Epiru, espusi tendentióseloru apucaturi ale heleniloru tientite spre grecisarea loru, — dicu — este de miratu candu tocma si dintre romani (desi multiamita ceriului fórte raru) se mai afla cate unu omu, care se gandésca la romanisarea altor'a, ba inca se aiba si cutezanti'a de a pasi in publicu cu nesce proiecte de desnationalisarea altoru némuri, si prin aceea se contagieze natiunea romana ferita pana acuma mai de totu de o àstfeliu de bóla urita!

Eu nici nu potu intielege de feliu cumu póte cugetá d. autoru ca scopulu seu *prealaudabilu* (cá adeca Romani'a se lege la sine pe Dobrogea cu lantiulu iubirei) ar' fi de *impreunatu* cu tendinti'a s'a *culpabila* de a despoiá pe neromanii de acolo de nationalitatea loru?! A rapi pe nesce popóre séu a uneltì la contopirea acelor'a si apoi totusi a dorí dela acele iubire catra despoiatoriulu loru — e unu ce *fórte curiosu*! Domnulu autoru prin tient'a s'a criminala a devenitu — bucurosu credu, ca fora voi'a domniei sale — nedreptu si in summo gradu neecuitabilu, ba s'a pusu chiaru si cu sine insusi in contradictiune, si voindu a conlucrá spre binele Romaniei, in locu se i ajute, elu lucra spre periclitarea insasi a causei, ce vrea se promoveze.

Inca de ar' voi romanisarea neromaniloru Dobrogieni pe calea *sociala* si prin aceea, ca respectandu la toti interessele loru nationale si religióse si lucrandu spre prosperarea morala, materiala si intelectuala a tuturoru *fora* deosebire, se indulcésca pe acele popóre si se le castige pentru natiunea romana, — asta ar' mai merge; dér' d. autoru, desi, ce e dreptu, nu recomanda romanirea prin fortia brutala, ba o astfelin de procedere chiar' o condamna, totusi avendu inaintea ochiloru sei scopulu seu primariu, adeca romanisarea si contopirea — elu tóte cele frumóse le recomanda cu scopu de a desbracá pe elementele neromane de nationalitatea loru. — Vrea se'ti dé tóte bunatatile lumei, ba póte ar' mai adauge si lun'a cu stelele, inse cá pretiu cere dela tatari, cerchesi, bulgari cá se-si lapede nationalitatea loru si se devina romani. — Vorbesce de scoli, de biserici s. a., dér' numai romanesci, cá si cumu acolo numai romani ar' ecsistá. Desi d-s'a pré bine scie, ca in Dobrogia locuiescu diverse soiuri de popóre; ba tocmai pentru aceea ar' vré acolo numai scoli *romanesci*, se servésca prin aceste la desnationalisarea acelora; si inca tóte aceste institutiuni culturale le ar' face nu din pung'a Romaniei, ci „din resursele Dobrogei“, prin urmare chiar' si banii de contributiune incursi dela acele popóre neromane, i-ar' folosí spre desnationalisarea loru — si nu vede, ca ast'a ar' fi o fapta, care nu puçinu ar' semaná cu aceea, candu cineva ar' dice: „Dami cutîtulu teu, cá se am cu ce-ti taiá limb'a ta“. Elu vorbesce de „umanitate“, de „respectu alu omenirei“ si cu un'a si aceeasi resuflare despre despoiarea neromaniloru de limb'a loru, adeca de „romanirea intregei poporatiuni“ si „contopirea in nationalitatea romana“. — Eu presupunu, ca déca d. autoru ar' fi cumpanitu mai bine, ca ce sensu uriciosu are o particica a articlului seu, altcumu (afora de multu mentionat'a sa tendinti'a) fórte laudabilu, de buna séma nu ar' fi scrisu niciodata acea particica.

Cumu 'si gandesce d-lu autoru, ca prin apucaturi de desnationalisare Romani'a ar' poté dobendi iubirea aceloru popóre heterogene, atatu geneticu, catu si in privintia religiunei si a starei sociale (afora de romanii asiediati acolo) fórte diferite in cea mai mare parte de natiunea nóstra? Cumu nu vede, ca o asemenea staruintia ar' semená inde ab ovo neincredere si ura in toti Dobrogenii neromani, — ar' aduce apa pe mór'a reuvoitoriloru si ar' face serviçiuri bune numai la dusmanii romaniloru? De ce vrea se dé arme in man'a vrasmasiloru Romaniei, cá spre esemplu aceia se aiba totu temeiulu a dice catra Dobrogenii de alta nationalitate ca: „Éta, inca nici n'au luatu bine romanii tiér'a vostra in stapanire si totusi deja au si inceputu a se consultá despre modalitatile, ca cumu se ve póta nimici si amalgamisá; — ce bine mai poteti asteptá dela unu atare poporu inca atunci, candu ve va avé in poterea s'a?“ Eu mai ca a-si pariá, ca d. autoru alu articulului cestiunatu, de l'asi intrebá, ca déca ar' vedé uneltiri in contra natiunei romane insesi cu tendintia de desnationalisare, óre d-s'a le ar' tiené de nesce fapte recomandabile si de laudatu, ori le ar' timbrá de crime? de siguru 'mi ar' respunde, ca le ar' tiené nu numai de crime simple, ci de crime de mórte strigatórie la ceriuri. — Cumu dér' nu a simtitu totusi, ca déca ast'a este o crima façia de noi, chiaru asia unu faptu criminalu va remané si in casulu, candu noi amu comite-o façia cu ori-care altu poporu? Cumu a potutu trece cu vederea, ca fiacare crima séu mai timpuriu séu mai tardiu se resbuna pe sine insusi? si cumu nu a luatu in séma, ca o crima trage dupa sine alta crima, si ca staruindu la desnationalisarea Dobrogieniloru si semenandu estu modu neincredere si ura in anim'a tuturoru neromaniloru de acolo: Romani'a vrendu nevrendu se va vedé silita a procede la *ulterióre* crime; deórece sciinduse vinovata prin apucaturile sale desnationalisatórie, façia cu cari semtiesce, ca a fostu nedrépta, prin urmare din di in di va face spre apearea sa, totu pasi de aceia, cari se debiliteze si se constringa acele popóre din ce in ce mai tare, cari manopere inse fiindu vatematórie interesseloru acelora: naturalminte voru aduce cu sine numai neindestulare, ura, inimicitia, dér' nu iubire. — Facêndu mereu si mereu mai multe incercari spre infrenarea aceloru popóre, pe cari si le-a facutu dusmane, Romani'a acelu scopu cá se lege la sine prin iubire tóta poporatiunea Dobrogei, asia niciodata nu-'lu va ajunge, ci va subminá starea s'a insasi, va impedecá chiaru inflorirea s'a propria, precumu si a acelei provincie si in locu de a se intari, ea insasi se va debilitá in poterea s'a.

Póte, ca d. autoru cugeta, ca acele popóre ale Dobrogei, pe cari ar' dorí a le contopì in nationalitatea romana, fiindu in respectulu civilisatiunei inca fórte indereptu, dór' nici nu au unu simtiu de nationalitatea loru, ci in asta privintia sunt unu feliu de *res nullius*, pentru cari are numai se-si intindia manele cá se le romaniseze. Tare se insiela, déca cumva crede, ca numai popórele mai culte potu iubi cu ardóre nationalitatea loru genetica. Popórele cele puçinu culte, *inca* nu sunt lipsite de acestu simtiementu oltoitu in anim'a omenésca dela santulu Dumnedieu. Ba unele popóre de aceste aréta inca o si mai caldurósa alipire catra natiunea loru propria, decatu alte mai civilisate. — *Cosmopolitii*, (cari — cumu dicu ei — inbraçiosiéza pe tóta omenimea cu asemene iubire, si cari chiaru pentru-ca impartiescu prea tare iubirea loru in millióne de bucati atomice, nu iubescu pe nimene afora de persón'a loru frumósa) *nu* din sîrulu popóreloru neculte se recrutéza, ci tocmai din cele semiculte si mai civilisate.

Am fostu disu inca, ca o crima va nasce alte crime, aci mai adaugu, ca asta in casulu de sub cestiune cu atata va resultá mai siguru, fiindu-ca déca ar' vré se uneltésca Romani'a desnationalisarea Dobrogieniloru neromani, ea care in decursulu veacuriloru de atatea ori a doveditu lumei toleranti'a s'a religionaria, ar' fi silita vrendu nevrendu a ofensá cea mai mare parte a locuitoriloru din Dobrogea inca *si* in religiunea loru, deórece partea mai mare a acelora sunt *mohamedani*; prin urmare déca ar' vré pe acestia ai romanisá, ar' fi silita inca in indouita mesura a pecatuí in contra loru, vatemandu simtiemintele loru cele mai adencu radecinate in anima, adeca nationalitatea si religiunea, in urm'a acestei fapte apoi in locu de iubire va secerá siguru ur'a cea mai inversiunata, ce se póte nasce din vatemarea nationalitatiei si din fanatismulu religiosu. Eu nici pe departe nu-'mi arogu acele insusiri, cá se potu dá invetiaturi la fratii nostri iubiti din Romani'a, dér' (cá unuia, carele cunoscu, ca inca si pe atari natiuni, cari prin comunitatea interesseloru loru de conservare ar' fi chiamate se se iubésca si se se apere cá doui dulci frati adeverati; catu de tare le póte instrainá aceea, déca un'a dintre ele póte crede, ca cealalta staruiesce a-o amalgamá cu propri'a rassa) din marea mea neodihna, ca o procedere, care tientesce la desnationalisare ar' poté produce nesce consecuintie fórte funeste si desastruóse, me rogu se fia si puçinatatei mele ertatu a me intórce catra ai nostri cu acea rogare, cá pentru Dumnedieu toti cei puçini la numeru, cari nu s'au potutu feri indestulu de contagiulu ideei nefericite a proselitismului, se'si traga sém'a bine, ca cate rele se potu efectuá prin atari tendintie vitióse, se nisuiésca a se reinsanetosiá de ból'a loru, si déca — cumu presupunu despre ei — sunt intr'adeveru devotati interesseloru patriei si natiunei loru proprie romane, se nu mai vorbésca nici se scrie macaru unu singuru cuventu despre o tendintia atatu de reutaciósa, ca astfeliu de lucruri, pe catu sunt de *condamnabile*, pe atatu sunt si *nepolitice*, — atari ecspectoratiuni nu producu nici unu bine, dér' producu cu atatu mai multe rele, dau arme binevenite si multifarie in man'a tuturoru, cari voiescu reu romaniloru, instrainéza si indusmanescu pe toti neromanii Dobrogiei façia cu Romani'a, si in urma, intre nesce constelatiuni politice cumu sunt cele ale timpului presentu, potu dá ansa tocmai si la resistintia activa cu arm'a in mana, ce de buna séma nici d. autoru nu doresce. —

Apoi in catu cunoscu eu opiniunea romaniloru din partemi, desi am auditu pie desiderie, ca macaru de amu fi mai multi la numeru aci in intins'a mare slavica si germanica, decatu cum suntemu relativu asia de puçini in tierile aceste departate de rudeniile nóstre neolatine, cu tóte acestea eu mai ca niciodata nu am observatu pana acuma intre ai nostri o atitudine pentru sporirea némului romanescu cu proseliti din alte natiuni. ci numai o nisuintia spre a ferí natiunea nóstra de desnationalisare si de renegati, — *in interessulu romanismului conjuru dér' pe d. autoru, si de mai are vre unu consoçiu cu idei intre noi pana acuma mai de totu ecsotice de desnationalisarea altoru neamuri provocu in publicu si pe aceia, se binevoiésca a se ferí de a inficia trupulu natiunei romane cu contagiulu acestu desastruosu.*

Me magulescu cu speranti'a, ca opiniunea mea despre obiectulu din cestiune, sta in consonantia cu a pr. o redactiuni, si asia credu ca laudat'a redactiune a „Gazetei Transilvaniei“ (adeca a unei fóie, care de 40 de ani cu atata zelu apera interessele romanismului si de atatea ori a inaltiatu cuventulu, candu ori din ce parte a presupusu tendintie de desnationalisarea romaniloru) déca a comunicatu pe langa unu asemenea preambulu estrasulu articulului „Foisiorului“, ast'a *nu* cu privire la condamnabil'a tendintia de desnationalisare proiectata de autorulu acelui articlu a facut'o, ci precumu se si vede in catuva din conceptulu de introductiune a pr. on. redactiuni — *numai si numai* cu privire la *modalitatile priinciose* ce contiene acelu articlu unde nu vorbesce despre romanisarea si contopirea in nationalitatea romana a diferiteloru soiuri neromane ale Dobrogei.*)

Modalitatile celelalte si din partemi le tienu de fórte sanatóse si recomandabile. De la aplicarea acelora speru si eu folóse atatu pentru Romani'a, catu si pentru Dobrogae, numai *se se aplice fora de tendinti'a de desnationalisare*, si cu totu respectulu catra interessele nationale, simtiementele religióse si interessele materiale fara deosebire *ale tuturoru locuitoriloru provinciei nou dobendite*, — asia si numai asia — dér' nu prin apucaturi machiavellistice de desnationalisare — credu eu ca Romani'a 'si va castigá iubirea si simtirea de unire a popratiunei diferite a Dobrogei in acea mesura, cá se nui mai treaca in gandu de a gravitá in afara, si de a se deslipí de Romani'a. — Asia, dér' numai asia va poté serví incorporarea Dobrogei spre intarirea Romaniei.

Si manoperele vitióse potu produce interimalu nesce resultate ce le dorescu efectuitorii acelora, dér' aceste nici candu *nu* mai dau mai vertosu in secululu nostru si in Europ'a taria adeveratu statornica unui statu; sunt numai nesce edificari intemeiate pe nesipu si totdeauna debilitéza insusi taria statului respectivu. *Numai dreptatea este temelia neclatinatóre si permanenta. Talismanulu celu mai pretiuibilu este si aici cá si ori-unde in lume, sant'a porunca a mantuitoriului omenirei, pusa de bas'a religiunei crestine, care demanda ca: „Inbesce pe deaprópele teu“ si „ce tie nu-ti place, altuia nu face.“*

Ladislau Vajda

Protestulu Turciei.

Not'a circulara, prin care guvernulu turcescu protestéza in contra ocupatiunei, si care a facutu atata sensatiune in Europ'a pentru limbagiulu seu necrutiatoriu, suna dupa „Standard“ asia:

---

*) Nu mai trebuie se asiguramu, ca suntemu in privinti'a acest'a de acordu cu multu stimatulu d. corespondinte. Articlulu respectivu din „Foisiorulu“ contiene nesce espressiuni in adeveru regretabile, desi in totalitate recomenda mesurile cele mai liberale. Red.

„Guvernulu imperatescu, cu tóte, ca a avutu dorinti'a seriósa a inchiaia cu guvernulu austro-ungurescu o conventiune in privinti'a ocuparei Bósniei si a Herzegovinei a datu de multe pedeci neinlaturabile din partea Austro-Ungariei. Guvernulu austro-ungaru a respinsu chiaru si cele trei puncte, pe cari Sultanulu a crediutu a le pune in conventiune, si pe cari judecat'a nepreocupata nu le póte respinge. Guvernulu turcescu a cerutu adeca numai atata, cá in conventiune se se observe, ca ocupatiunea este unu lucru superaciosu si ca in acele localitati, unde elementulu turcescu se afla in maioritate, legile imperatiei otomane remanu in vigóre. Dreptu, ca tractatulu dela Berlinu a datu Austro-Ungariei mandatulu, cá se pacifice cele doue provincii; dér' cu conditiunea anumita, cá se inchieia mai inainte o conventiune cu guvernulu Sultanului. A implinitu Austro-Ungari'a conditiunea acést'a? Nici-decumu. Din contra, in locu se pacifice provinciele, le-a pustiitu cu sabia si focu.

„Indreptati atentiunea guvernului, la care sunteti acreditati, asupr'a barbariei ce-o intrebuintiéza austro-ungarii spre subjugarea bosniaciloru, o barbaria, pe care o condamna tóte poterile civilisate. Austro-Ungarii la intrarea loru in Seraievo si Banialuc'a lasara se fia jafuite aceste doue cetati si in fórte multe localitati spendiurara pe locuitorii nevinovati, asia si pastori si betrani; soldatii nu se infiorara de a desonorá pe femei si comisera crime, pe cari ale scrie josu nu sufere nici pén'a. Cu unu cuventu: In Bosni'a si Herzegovin'a se sterpesce rassa musulmana cu totulu. Locuitorii inversiunati, asupr'a terorismului atacatoriloru setosi de sange, nu voiescu se se supuna si moru mai bine aparandu vatr'a si patri'a loru. In mai multe localitati spitalurile fura evacuate cu poterea, soldatii otomani raniti séu bolnavi fura fara mila aruncati pe strade si in loculu loru se adusera bolnavii si ranitii austro-unguriloru. Ve provocu prin urmare de a conferi cu ministrulu de esterne, spre a face, cá guvernulu, la care sunteti acreditati, se intrebuintieze singuru séu impreuna cu altele influinti'a, ce-o are asupra cabinetului austro-ungaru, spre acelu scopu, cá prin sistarea marsiului trupeloru in Bosni'a si Herzegovin'a se se faca finitu crudimeloru de acolo, si ca se provóce pe Austro-Ungari'a se inchiaie o conventiune cu Turci'a in sensulu tractatului dela Berlinu."

Demobilisare in Bosni'a.

„N. Fr. Presse" anuncia din Vien'a: „Astadi a primitu Majestatea S'a in audientia pe ministrulu de resbelu. Imediatu dupa acést'a au fostu chiamati la o siedintia toti siefii de sectiune si siefii departamenteloru din ministeriulu de resbelu, in care siedintia s'au stabilitu ordinile privitórie la demobilisare si la reducerea statului militariu. Cuprinsulu hotaririloru este acest'a: Tóte cuartirele comandeloru de corpu se tramitu inderetu peste Sav'a si se voru demobilisá in 20 l. c., generalii Rambert, Szapáry, Bienerth voru fi strapusi la posturi de pace, ducele de Württemberg, locotiitoriulu comandantelui remane in Seraievo. Divisiunea de infanteria 6, 14, 31 si 32 se voru reintórce din Bosni'a si in prim'a Novembre se voru demobilisá pe deplinu; asemenea se va stramutá la Slavoni'a o brigada a divisiunei de infanteria 20 puindu-se pe pecioru de pace. . . Bateriele cu tunuri de calibru greu ale corpuriloru de armata 3, 5 si 13 voru merge indata in statiuni de pace, acele ale corpului 4 inse numai catra finea lui Octobre, tóte voru fi neamanatu demobilisate. Din tóte regimentele de infanteria si bataliónele de venatori ce voru remané in Bosni'a si Herzegovin a, voru fi indata concediati toti aceia, cari dupa lege au dreptu a cere concediarea loru, apoi reservistii din anii ultimi de serviçiu, asemenea se va reduce si statulu oficieriloru de reserva. In Bosni'a voru remané numai doue regimente de ulani, tóte celelalte regimente de cavaleria se voru intórce inderetu si se voru pune pe pecioru de pace. Reservistii asentati din reserv'a a dou'a (Ersatzreserve) au fostu concediati deja pe cale telegrafica. Statulu trupeloru dela trenu, dela corpulu sanitariu si dela armele speciale se va regulá; reservistii din anii ultimi de serviciu voru fi concediati catu mai curêndu. Spre esecutarea acestora se voru dá n e a m e n a t u tóte ordinile telegrafice si in scrisu."

Congressulu nationalu bisericescu gr. or.

Dumineca in 1/13 Octobre, dupa celebrarea unui serviciu divinu de catra parintele metropolitu, s'a deschisu congressulu bisericescu deputatii fiindu adunati toti in biserica. Esc. S'a parintele metropolitu arata insemnatatea acestei adunari, care dupa unu intervalu aprope de patru ani s'a intrunitu din nou spre a regulá prin bun'a cointielegere organismulu vietiei publice bisericesci, si a dá functiunariloru acelui'a directiunea salutara. Dice apoi, ca trebuiescu create multe dispositiuni, noue pentru a supliní lacunele din statutulu organicu, si institutiunile mai noue trebuie esplicate si aplicate corectu si aduse in armonia cu basele canonice, pentru cá asia se se promoveze preste totu scopurile, cari ii unesce intr'o biserica nationala. Mai departe arata, ca aflandu-se acuma pentru antaia óra cá metropolitu in façia congressului, se gandesce la multele greutati, care a avutu de ale intimpina in oficiele sale, si cari au adusu cu sine, cá se lipsésca inca multe din cele dorite. Spera inse ca congressulu deja intrunitu va apreciá cu indulgintia cele din trecutu, ear' mesurile pentru viitoriu le va combiná asia, incatu atatu densulu, catu mai multu publiculu bisericescu se fia pe deplinu multiamitu. Apoi declara sessiunea ordinaria a congressului nationalu bisericescu de deschisa.

Cá secretari ai congressului se desemnéza de catra presidiu d-nii Mihaltianu, Belesiu, Suciu, Ionasiu, Rotariu, Munteanu, Aronu Damaschinu, Mangra si Piposiu. Membrii 'si predau apoi credentionalele. Urméza dispositiunile pentru verificarea membriloru congressului si siedinti'a se inchiaia la $1\frac{1}{2}$ óre. Siedinti'a viitória se anuncia pe Luni. La ordinea dilei fiindu repórtele sectiuniloru pentru verificarea membriloru congressuali. — In siedinti'a a dou'a de Luni dupa ascultarea repórteloru sectiuniloru de verificare, cari au respinsu verificarea multoru deputati din causa, ca actele loru erau defectuóse, presidiulu constata, ca cu totulu dintre 90 membri se declara de verificati numai 21 din cleru si 22 mireni, laolalta 43 deputati. Mai lipsindu dér' celu puçinu 3 deputati pentru a se poté constitui congressulu, presidiulu e de parere, ca sectiunile se continue lucrarea loru, esaminandu actele deputatiloru, cari 'si-au presentatu credentionalele mai in urma. Dupa o vorbire a d-lui V. Babesiu, care combate procederea sectiuniloru se inchiaie siedinti'a.

Din camer'a romana.

In siedinti'a de Vineri, 29 Sept. v. a Adunarei deputatiloru d. E. C o s t i n e s c u a datu cetire reportului comissiunei insarcinate cu redactarea proiectului de incheiare in privinti'a stipulatiuniloru tractatului dela Berlinu relativu la Romani'a, precumu si urmatóreloru doue motiuni, dintre cari un'a a maioritatii, cealalta a minoritatii comissiunei.

Eaca motiunea maioritatii comissiunei:

„Adunarea deputatiloru, luandu cunoscintia de dispositiunile tractatului dela Berlinu relative la Romani'a, 'si esprima durerea pentru grelele sacrificie, la care tiér'a este indatorata.

„Silita inse prin otaririle loru si nevoindu a fi o pedeca la consolidarea pacii, autorisà pe guvernu a se conformá vointiei colective a Europei, retragêndu autoritatile civile si militare din Basarabi'a si luandu in posessiune Dobrogea si Delt'a Dunarii.

„Celelalte cestiuni se voru regulá pe cale constitutionala."

Eaca si motiunea minoritatii comissiunei:

„Camer'a n'are a consimtí la retrocederea Basarabiei, dér' invita pe guvernu cá se retraga autoritatile civile si militari din acea parte de pamentu a Romaniei, spre a se inlaturá ori-ce possibilitate de conflictu.

„Consecinte voturiloru sale anterióre, ea nu póte primí Dobrogea.

„In catu privesce celelalte dispositiuni ale tractatului din Berlinu, Camer'a legiuitória le va aprobá pe cale constitutionala."

Dupa o discussiune mai lunga, la care au luatu parte mai multi oratori distinsi, (Vedi corespondinti'a dela Bucuresci) camer'a a primitu cu 83 voturi in contra la 27 motiunea de susu a maioritatii. Vomu reveni inca la desbaterea acést'a importanta.

Apelu

catra inteligenti'a si poporulu romanu din tienutulu Muntelui Vladésa.

Cursulu naturei, dupa nestramutatele legi providentiali, pretende — in tempu — dela tota creatiunea organica distructiune, asia si dela corón'a creatiuniloru; dela omu lasandu in urma-i vaiete, tanguiri si suspine. . .

. . . Viéti'a omului si durat'a agonisitei sale e amenintiata de multi inimici pronuntiati, asia: de mórte, de casuri elementari, de incendiu si raptu.

Diligenti'a, assiduitatea, parsimoni'a si bun'a administratiune in vieti'a si durat'a agonisitei omului nu oferu destula garantia, s'a vediutu deci mentiei luminate a completá acest'a prin infiintiarea institutiuniloru assecuratrice, privilegiate, protegiate si controlate de regime.

Aceste institutiuni deschidu diferiti rami assecuratori d. e. viétia, mórte, focu, grandina, transportu si bani. Ele concentréza si completéza dorinti'a si neajunsulu nostru.

Institutiunile assecuratrice multoru barbati distinsi le-au imprimatu nume neperitoriu; multoru familii orfane, dupa decederea parintiloru au tornatu balsamu alinatoriu in suspine si suferintie.

Agonisite mari si mici acuirate in sudórea feçiei, prefacute la momentu de mana rea in pulbere si cenusia, le-a rebonificatu si restituitu, in urma a recompensatu in modu multiamitoriu cruntá sudóre a agricultorelui nemicita de furi'a elementeloru casuali.

In scurtu, binefacerile institutiuniloru do assecurare sunt de unu pretiu necalculatu. Candu s'ar' familiarisá si poporulu satênu cu ele, amu avé dreptulu a crede, ca ar' mai scapá din ghiarele funestei fluctuatiuni materialistice predominante cu casuti'a si mosior'a stramosiésca.

Intre aceste institutiuni assecuratrice numere si cea sub firm'a: „A s s i c u r a z i o n i g e n e r a l i" in Triestu. Ea se fondá la a. 1831 pe actiuni cu unu capitalu de 4,200,000 fl. m. c. si si estense activitatea fructifera preste una mare parte continentala a Europei.

Institutulu acést'a se bucura de cele mai mari renume, de cea mai binemeritata incredere. Dela inceputulu esistentiei sale pana la finea anului 1877 — cum arata bilantiulu — a despagubitu din abundanti'a resurseloru sale publiculu asecuratu in ramii: viétia, mórte, focu, grandina, transportu cu 122,288,891 fl. 39 cr. — Sta in presente pe celea mai sigura base de garantia. Merita perfecta incredere si inbraçiosiare.

Ar' fi de doritu, cá satênulu romanu espusu mai la tóte calamitatile se nu uite de acestu institutu binefacutoriu in diversii sei rami. Cifrele din circularulu agentiei generali pentru Ungari'a dtto B.-Pest'a 1 Augustu a. c. vorbescu in deajunsu.

Agenti'a generala mi adresà in primavér'a curenta onorific'a rogare a primi serviciulu in promovarea interesseinstitutului „Assicurationi Generali", pentru aci si tienutu. Am respunsu cu multa satisfactiune. Urmá decretulu agentiei principali dto Clusiu 1 Aprilu a. c. cu tote apertinentiele necesarie in ramii assecuratori: viétia, morte, transportu, focu si grandina.

Dupa ce in cale privata n'a accursu unu singuru casu de assecurare, 'mi iau libertatea cu permissiunea on. redactiunii a me adresá pe acésta cale publica catra tóta inteligenti'a romana tienutala cu ferbintea rogare, a usá do marile binefaceri ce le ofera numitulu institutu, a indemná pe cei din giurulu seu la assecurari in ori-care ramu numitu, la subscrisulu, cá se damu si noi romanii muntenii probe, ca ne scimu apretiá viéti'a, famili'a si agonisit'a, ca scimu respunde cu caldura mariloru interesse ce urmarescu institutiunile de atare natura binefacutoria. Asia se fia.

Margau, 30 Septembre 1878. **Ioanu Papiu,**
agentu plenipotentiariu tienutale.

Diverse.

(S o c i e t a t e a d e l e c t u r a) a junimei studióse la gimnasiulu superiore din B l a s i u, tienendu in 11 Septembre siedintia constituitoria sub presidiulu M. O. D. prof. Silvestru Nestoru, s'a constituitu pentru acestu anu scolasticu alegundu-si: de vice-pres. pe Georgiu Munteanu; de notariu pe Iosifu Lit'a; de bibliotecariu pe Stefanu Lit'a, si de redactoru alu foiei societatei „Filomel'a" pe Gavrilu Dobreanu, toti patru studenti de a VIII cl. gimn.; ér' de vice-bibliotecariu s'a alesu Isidoru Marcu, si in fine de cassariu Ioane Sonea, ambii studenti de a VII cl. gimn. Blasiu, in 5 Octobre 1878. — Georgiu M u n t e a n u, vice-pres. soc. Iosifu L i t 'a, not. soc.

(C o n s i l i u l u s u p e r i o r u a l u a r m a t e i r o m a n e.) Cetimu in „Monitoriu": In urmarea legei votate de corpurile legiuitóre la 25 curentu, s'a deschisu sessiunea consiliului superioru alu armatei. Importanti'a acestei institutiuni, menita a aduce folóse reale ostirei, este destulu de cunoscuta spre a avé nevoi'a se o desvoltamu aci. Tienemu a aduce numai la cunoscinti'a celoru ce se interesséza la binele armatei, ca legea votata s'a tradusu in faptu si ca consiliulu superioru 'si-a deschisu lucrarile sub presedinti'a d-lui ministru de resbelu, avendu adunati pentru acestu sfersitu pe comandantii de divisiuni si oficerii superiori,

facêndu parte din consiliu. Cu acésta ocasiune d. ministru de resbelu, deschidiendu siedinti'a, pronuncia urmatóriele cuvinte, cari cuprindu in resumatu missiunea acestei instituiri: „D-loru! Sunt fericitu, ca mi a fostu data mie onórea a deschide antai'a óra siedinti'a acestui consiliu, menitu a aduce servicii atatu de importante armatei. Tiér'a nóstra, fiindu acumu independenta, are necessitate de o organisare militara, care se o redice la nou'a stare, in care a intratu. Acestu consiliu, avendu dreptu scopu nu numai a tiené o continuitate in diferitele legi si regulamente militarie, dér' inca a organisá armat'a astfeliu cá fortiele sale se'i asigure independenti'a ce 'si-a castigatu, sunt convinsu, ca luminele d-vóstre voru aduce acele imbunatatiri, cari cu dreptu se astéptă. Ve urezu dér', d-loru, o sessiune laboriósa si fericita in resultate pentru binele si progressulu armatei."

(Numire noua a unoru strade principale din Bucuresci.) Primari'a capitalei a decisu se se schimbe numirea unoru strade si adeca Calea Mogosióiei in „calea Victoriei" strad'a Herestrau in „calea Dorobantiloru" calea Vergului in „calea Calarasiloru," strad'a Tergoviste in „strad'a Grivitiei," strad'a Belvedere in „strad'a Plevnei," calea Craiovei in „calea Rahovei", strad'a Germana in „strad'a Smêrdanu," strad'a Spirei in „strad'a 13 Septembre," strad'a Filaretului in „strad'a 11 Iuniu. Bulevardulu din vale dela strad'a Brezoianu spre Cotroceni se va numi Bulevardulu „Independentii."

(Agricultur'a in Romani'a.) „Curierulu financiariu" estrage cateva detaliuri privitórie la productiunea statului romanu in anulu 1874 pana 1875, dupa ultim'a statistica publicata de ministeriulu agriculturei. In tómn'a anului 1874 au fostu arate si semenate in tiér'a intrég'a 2.274,919 pogóne de pamentu, 1 140,189 hectare, destinate unele pentru grâu, altele pentru orzu, secara si rapitia, dér' partea cea mai intinsa, relativu vorbindu, o are grâulu, care singuru s'a semenatu pe 1.843,241 pogóne séu 923,832 hectare, apoi secar'a, orzulu etc. In primavér'a anului 1875 semenaturile au fostu mai numeróse, pamentulu cultivatu s'a urcatu la 5.052,839 pogóne séu 2.532,382 hectare, ceea ce ne da pentru intregu anulu agricolu 1874—1875 o cultura de 7.327,758 pogóne séu 3.672,671 hectare. Dintre acestea 2.681,706 pogóne (1.344,071 hectare) au fostu semenate cu grâu, 2.842,660 pogóne (1.424,741 hect.) cu orzu si restulu ocupatu cu semenaturile de secara, ovesu, meiu, rapitia, canepa, inu, tutunu, cartofi, fasole, linte, mazere etc. Acum intrebarea e: ce a produsu aceste semenaturi? Statistic'a ne spune, ca productiunea totala se suie la sum'a la 6.621,476 chile, dintre cari 2.072,168 in Romani'a de dincolo de Milcovu si 4.549,308 chile in Romani'a de dincóce. La acestea trebuie se adaugamu 21.230,075 ocale séu 40.136,764 hectolitre provenite din cultur'a tutunului, a cartofiloru, fasolei, lintei, mazerei, hameiului, etc. Este de notatu, ca productiunea cea mai mare a tierei este graulu, care se ridica in acelu anu la unu totalu de 1.878,327 chile (51.494,717 hectulu), apoi porumbulu, orzulu, secara etc. Viele, dupa recensementulu din 1872, ocupa si ele o intindere de 241,650 pogóne. (121,616 hectare), dintre cari 79,813 pogóne in Romani'a de dincolo de Milcovu si 172,837 in Romani'a de dincóce. In anulu 1875, produsulu acestoru vii a fostu de 7.065,970 vedre vinu albu si negru (1.423,511 hectolitri). Rachiulu de prune de vinu si tescovina s'a suitu la 1.504,971 vedre séu 194,838 hectolitri, celu de bucate a a fostu de 1.232.575 vedre (177,370 hectol.)

(Press'a in Angli'a.) Aparu actualu in Marea-Britani'a 1885 diuarie si 818 fasciòre, ce servescu cá organe de publicitate societatiloru savante si altele, totalu aprópe 2750 foi. In acestu numeru Londonu da unu contingentu de 480 newspapers (diuarie) si 508 reviste periodice, (periodicais). Foile de categori'a diuarieloru se ocupa in cea mai mare parte de materii politice: 542 sunt liberale, 331 conservatórie, 71 conservatóre-liberale; 941 sunt neutre. Printre reviste 308 nu tractéza de catu cestiunile religióse. Unu faptu, care se observa din acésta statistica, este numerulu totu crescêndu alu diuarieloru illustrate; se numera pana acumu 287, din cari 33 cu illustratiuni colorate. Cestiunile lucratoriloru sunt tractate de 14 diuarie, fora a mai numerá 104 foi, cari sunt organele societatiloru meseriasiloru.

(„Orpheus".) A aparutu sub redactiunea d-lui Fellegi Victoru si alu 4-lea numeru din semestrulu alu II-lea alu brosiurei periodice musicale „Orpheus" pentru lun'a lui Octobre, care contiene pe 15 pagine urmatóriele piese: „Piccolino", potpourri dupa motive din operet'a „E. Giuraud", arangiatu de L. Hölzl; „Dandy", marsiu transcrisu dupa cantece vienese de Vágyvölgyi M. Béla; „Scherzo" de Aurel Wachtel; „Preludiu" de Johann Lorenz.

(Afganistanulu.) Lumea publica e totu mai multu agitata de scirile ce sosescu despre pregatirile de resbelu ale Angliei in contra Emirului de Afganistanu, care s'a aretatu ostilu façia de anglesi din indemnulu, se dice, alu guvernului russescu. Temerea, ca de aci se póte nasce unu conflictu intre Russi'a si Angli'a devine totu mai intensivă. Afganistanulu este unu statu asiaticu si face parte din grup'a Asiei occidentale. Elu are o suprafaçia de 400,000 kilometre patrate si o poporatiune pana aprópe de 5 milióne locuitori. Este o regiune locuita de triburi, unele nomade, altele sedentare, reunite astadi sub autoritatea sultanului din Cabulu. Statele sale se compunu din regatulu Cabul, regatulu Kandahar, Seistan si regatulu Herat. Cabululu are 60,000 locuitori si este capital'a Afganistanului. Se afla asiediatu in unu siesu fórte redicatu (2600 metre) si fórte roditóriu, pe tiermulu stengu alu riului Cabulu. Kandahar este unu locu intaritu cu 50,000 locuitori; e fórte comercialu si industrialu. Obiectulu inse de rîvna dintre anglesi si russi este: Herat (cu 50,000 locuitori), capital'a vechiului statu cu acést'a numire, la 670 kilometre departe de Cabulu spre apusu. Este o politia intinsa cu multe bazare si punctulu comercialu si strategicu celu mai insemnatu din Asi'a centrala. Forturile possesiuneloru Angliei de cele russe stau in acésta parte la 400 mile departe unele de altele. — Conflictulu anglo-afganu ia dimensiuni din ce in ce mai serióse.

Literatura. Primulu romanu scrisu romanesce in Transilvani'a, asia potemu numí scrierea publicata in dilele din urma sub titlulu „Ai carte, ai parte", de d. Theochar Alexi, fostu colaboratoru la „Albin'a Carpatiloru" in tipografi'a V. Krafft in Sibiiu cu editur'a autorului in Brasiovu. (Pretiulu unui esemplaru 70 cr. v. a.)

Ne ar' fi parutu mai bine, déca amu fi potutu salutá cu numele de primu romanu o scriere, cumu amu dice, mai moralisatóre, ca-ci romanulu d-lui Alecsi 'si a alesu in unele capitule de modelu scrierile faimosiloru romancieri francesi, cá Paulu de Kock si altii de acelasiu calibru, cu tóte ca amorulu in acestu romanu nu este tractatu, decatu numai pe alu douilea planu, celu d'antaiu fiindu ocupatu de nesce intrige basate pe unele divergintie dintre legile nóstre si cele din Romani'a.

Pentru cei, cari au cetitu „Albin'a Carpatiloru", le spunemu spre orientare, ca scenele din acestu romanu se petrecu in loculu de predilectiune alu acestui autoru, adeca in orasiulu „Bidinesci", pe care inca nu-'lu amu potutu aflá pe nici o carta geografica. Umorulu din acestu romanu este totu celu desvoltatu prin proverbiele aplicate de acestu autoru, cu variatiuni conformu materiei diferite.

In resumatu trebuie se revenimu la parerea nóstra d'antaiu si se rogamu pe secsulu celu frumosu de a se feri de acést'a carte, ér' barbatiloru le damu voie a face dupa cumu le va placé.

Tinjea.

Clusiu, 3 Oct. st. n. 1878.

(Multiamita publica.) In tempulu ferieloru comitetulu provisoriu alu societ. „Iuli'a" din Clusiu a avutu onóre a primí cateva ofrande maranimóse, cá respunsu la invitatiunile tramise parte la concertulu tienutu in carnevalu, parte la maialulu din 2 Iuniu, si anume:

Din Aradu prin d-lu colectante Mihaiu Veliciu: dela d-lu Vasiliu Paguba, jude reg. 3 fl.; dela d-nii Ioanu Popoviciu Desseanu, Gregoriu Venteru, Georgiu Purcariu, Ioane Rusu, Mihaiu Veliciu cate 1 fl., suma 8 fl. v. a.; dela d. Al. Nemesiu, jude cerc. din Hida 3 fl.; dela d. Gimbosia 1 fl. — Mai incolo pe sém'a bibliotecei societatii au sositu: din Bucuresci „Motii si Curcanii" de Odobescu; din Budapest'a Reportulu societatii „Petru Maioru" pe anulu 1877/8 litografatu; apoi urmatóriele diuarie: „Observatoriulu", „Convorbiri literarie", „Higien'a si scól'a", „Economulu" si „Fóia scolastica". Deci in numele soc. „Iuli'a" esprimamu cea mai ferbinte multiamita atatu p. stimatiloru domni mai susu amintiti, catu si domniloru redactori ai foiloru numite, rogandu-i totodata, cá se binevoiésca a-si manifestá si in venitoriu totu astfeliu bunavointi'a loru façia de jun'a nóstra societate.

Insemnamu totodata, ca societ. „Iuli'a" s'a constituitu si pentru anulu presinte in modulu urmatoriu: Presiedinte d-lu advocatu Iuliu Coroianu; vice-pres. Teodoru Mihali, juristu; notariu (alu siedintieloru) Vincentiu Nicora, stud. la filosofia; secretariu (alu corespondintieloru) Petru Dulfu, stud. la filosofia; cassariu Iuliu Herbai, juristu; bibliotecariu Augustinu Nicora, juristu. — Din siedinti'a constitutiva, tienuta in 21 Sept. st. n. 1878.

Iuliu Coroianu, presiedinte. — Petru Dulfu, secretariu.

Vien'a, 15. Cris'a ministeriala continua. A fostu chiamatu ad audiendum verbum si Schmerling. —

Nr. 178 ex 1878. 3—3

Concursu.

Pe bas'a budgetului pentru anulu 1878—9, votatu de adunarea generala a „Associatiunei transilvane", tienuta in Simleu la 4 si 5 Aug. a. c. (punctu 26 alu processului verbalu), se publica prin acést'a urmatóriele concurse:

1. La unu stipendiu de 400 fl., destinatu pentru unu studentu la filosofia séu technica.
2. La unu stipendiu de 60 fl., destinatu pentru agronomia.
3. La 3 stipendie de cate 60 fl., destinate pentru pedagogia in patria.
4. La unu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea Galliana, dêstinatu pentru unu gimnasistu, si carele a devenitu vacantu din causa, ca studentulu, carui'a i-s'a fostu conferitu acestu stipendiu in anulu trecutu, a intrelasatu a-si tramite cu finea anului scolasticu testimoniulu prescrisu. Conformu litereloru fondatiunali, la obtienerea acestui stipendiu, ceteris paribus va avé preferintia acela dintre co-u curenti, carele va dovedi, cumu-ca se trage din famili'a fundatorelui si anume din familia „Popu si Antonu."
5. La unu ajutoriu de 20 fl. din fundatiunea „Emiliu Basiot'a," cu aceea observare, ca conformu litereloru fundationale, la obtienerea acestui ajutoriu voru avé preferintia studentii eminenti, nascuti in muntii apuseni, ori in fostulu districtu alu Naseudului.

Terminulu concurseloru se defige pe **25 Oct.** a. c. st. n. Concurentii au se-si inainteze suplicele loru la subsemnatulu comitetu, provediendu-le cu atestatu de botezu si de paupertate si cu testimoniulu de pe semestrulu alu II-lea alu anului scol. 1877/8; ér' cei ce voru concurge la stipendiulu de sub p. 2, trebuie se dovedésca, cumu-ca au absolvitu celu puçinu scól'a elementara, ca se precepu in genere la economia, dupa cumu acést'a se pórta in tiér'a nóstra, si ca au ajunsu alu 16-lea anu alu etatii.

Din siedinti'a comitetului „Associatiunei transilvane", tienuta in Sibiiu la 24 Sept. 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunc'a. — Pentru secret. II: V. Petri.

Nr. 187 ex 1878. 3—3

Concursu.

Societatea „Transilvani'a" din Bucuresci a decisu se imparta cate patru ajutórie pentru fiecare din urmatóriele 8 meserii: rotari'a, dulgheria (carpentaria, Zimmermann), feraria, cojocaria, mesaria (templaria, Tischler), cismaria grósa, pelereria, curelaria séu sielaria.

Subsemnatulu comitetu la invitarea societatii „Transilvani'a" deschide prin acést'a concursu pentru imbracisiarea meserieloru indicate, insarcinendu-se a asiediá pre junii, cari ar' voi a se aplicá la meseriele acestea, la maestrii cei mai buni pe cate 3 séu 4 ani, cu contracte formale, inse sub urmatóriele conditiuni:

1. Se fia romani de nascere.
2. Se aiba celu puçinu etatea de 14 ani.
3. Se posieda celu puçinu cunoscintiele, ce se predau in scólele primarie din Austro-Ungari'a, si se cunósca si o limba straina, germana séu maghiara.
4. Parintii se se lege in scrisu, ca voru lasá pe fii loru se invetie meseri'a, la care se aplica, pana candu voru esi calfe séu sodali, cu atestatu in regula.

Suplicele, instruite conformu celoru espuse mai susu, se se inainteze la subsemnatulu comitetu celu multu pana la **25 Octobre** a. c. st. nou.

Din siedinti'a comitetului „Associatiunei transilvane", tienuta la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunc'a. — Pentru secret. II: V. Petri.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 16 Octobre st. n. 1878.

5 % Rent'a charthia (Metalliques) . . .	60.60	Oblig. rurali ungare .	73.—
5 % Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) .	62.45	„ „ Banat-Timis.	78.75
Losurile din 1860 .	110 75	„ „ transilvane.	84.—
Actiunile bancei nation.	784.—	„ „ croato-slav.	74.75
„ instit. de creditu	219.50	Argintulu in marfuri .	100.—
Londr'a, 3 luni. . .	118.10	Galbini imperatesci .	5.62
		Napoleond'ori . . .	9.46 1/3
		Marci 100 imp. germ. .	58.50

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Gött si fiiu Henricu.